ภาษาอังกฤษกับยามักการ

English and Yamakkan

นิตยา กาญจนะวรรณ

Nitaya Kanchanawan

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงความเป็นมาของการใช้คำว่า "อังกฤษ" แทนคำว่า English และ England ตลอดจนวิธีการสอนภาษาอังกฤษของหมอสมิท ซึ่งใช้เครื่องหมายยามักการกำกับพยัญชนะตัวสะกดที่ออกเสียงได้ เพื่อแสดงความแตกต่างจากพยัญชนะตัวสะกดของไทยที่ไม่ออกเสียง การใช้เครื่องหมายยามักการนี้อาจจะช่วยมิให้ต้องกำหนดให้เครื่องหมายทัณฑฆาตทำหน้าที่ได้ถึง 2 อย่าง คือ ฆ่าเสียงหรือให้ออกเสียงได้เล็กน้อย ในปัจจุบันมีนักแปลบางคนได้เริ่มนำเครื่องหมายนี้กลับมาใช้แล้ว แม้ว่าอาจจะยังมีปัญหาในด้านการป้อนข้อมูลและการพิมพ์บ้างก็ตาม

Abstract

This article traces the origin and usage of the Thai word "อังกฤษ" for "English" and "England." In addition, a prominent technique for teaching English to the Thai people developed by Samuel J. Smith, an American missionary in the reign of Rama IV, is explained. In this system a Thai marker called "yamakkan" is used to indicate the air stream release of the final consonant in English, as opposed to the Thai final consonant where there is no release of the air stream. This technique helps clarify the functions of another Thai marker "thanthakhat." At the moment "thanthakhat" carries the dual function of either "to cancel some consonant sounds" or "to release some

consonant sounds." There would be no ambiguity in pronunciation if the "thanthakhat" retained its original function, i.e. to cancel consonant sounds, and left "yamakkan" to indicate the release of consonant sounds. Some recent translators are currently using both markers in spite of some printing technique problems.

1. บทนำ

มีผู้ตั้งข้อสงสัยว่าเหตุใดคำว่า "English" จึงเขียนในภาษาไทยว่า "อังกฤษ" ในคำว่า "ภาษาอังกฤษ" ไม่เขียนว่า "ภาษาอิงลิช" และเหตุใดชื่อประเทศว่า "England" จึงเขียนในภาษาไทยว่า "ประเทศอังกฤษ" ไม่เขียนว่า "ประเทศอิงแลนด์"

บทความนี้จะนำเสนอข้อมูลและบทวิเคราะห์รูปการเขียนดังกล่าว ตลอดจนบทบาทของยามักการที่เกี่ยวข้องกับการเขียนภาษาอังกฤษด้วยอักษรไทย

2. ความเป็นมาของคำว่า "อังกฤษ"

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้คำจำกัดความไว้ว่า

> **อังกฤษ** [-กฺริด] น. ชื่อประเทศ ชนชาติ และภาษาของชนผิวขาวพวกหนึ่งที่อยู่ในเกาะทางทิศตะวันตกของทวีปยุโรปซึ่งเรียกว่าเกรตบริเตน; เรียกโลหะชนิดหนึ่งเป็นแผ่นบาง ๆ สีคล้ายทองคำ หรือสีอื่น ๆ ก็มี ใช้สลักหรือปรุเป็นลายประดับเครื่องศพเป็นต้นว่า ทองอังกฤษ
>
> (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1348)

จะเห็นได้ว่า **อังกฤษ** มีความหมาย 2 อย่างที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยไม่มีคำอธิบายว่า ทำไมจึงใช้ **ฤ** แทนเสียง **ริ** ทั้ง ๆ ที่น่าจะเป็น **ลิ**

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ. 1203 (พ.ศ. 2384) มีคำว่า **อํกฺลิฑ** (อ + เครื่องหมายนิคหิตหรือหยาดน้ำค้าง + ก ไก่ + พินทุหรือจุดข้างใต้เพื่อให้ออกเสียงควบกล้ำ) อ่านว่า "อัง-กลิด" เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นได้ว่าพยางค์หลังใกล้เคียงกับคำว่า English มาก เพียงแต่มีการแยกพยางค์ผิด

ที่เท่านั้น คือแทนที่จะแยกเป็น Eng+lish กลับแยกเป็น Eng+glish โดยให้ ng เป็นตัวสะกดของพยางค์แรก แล้วดึงเสียง g มาเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ต่อไปด้วย

คำนี้ **อาจารย์ฉ่ำ ทองคำวรรณ** ได้ค้นคว้าถวาย**สมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ** ว่าเป็นตัวอย่างของ "วรรณยุตที่ใช้ในภาษาลาว" (นริศรานุวัติวงศ์, 2534: 44)

คำว่า "วรรณยุต" มิได้มีความหมายเหมือนกับคำว่า "วรรณยุกต์" ในปัจจุบัน ในที่นี้หมายรวมทั้งเครื่องหมายวิสัญชนี (ะ) ฝนทอง (ขีด 2 ขีด เหมือนขีดที่อยู่บนสระอือ) อังคั่นคู่ (ฯเ - รูปร่างเหมือน ฯ มีขีดด้านขวาอีก 1 ขีด) ฟองดัน (๏ - เครื่องหมายวงกลม มีจุดตรงกลาง) และนฤคหิต หรือนิคหิต (เครื่องหมายวงกลมเล็ก ๆ บนตัวอักษรเหมือนวงกลมบนสระอำ)

เรามิอาจจะทราบได้ว่า คำว่า English นี้ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ เราเขียนว่า **อังกลิฑ** หรือ **อังกลิด** แบบเดียวกับลาวหรือไม่ แต่ใน *พระราชหัตถเลขา* ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏคำว่า **อังกฤษ** แล้ว ดังในความว่า

> "ครั้งนี้ก็เปนทีแล้ว ถ้าไปถึงที่เมืองเองแคลนที่ไทยเรียกว่าเมือง**อังกฤษ**แล้ว จงอ้อนวอนขุนนางให้เขาช่วยให้ครูสอนให้"
>
> (วัลยา วิมุกตะลพ, 2513: 165)

ขอให้สังเกตว่าคำว่า England เขียนว่า "เองแคลน"

อักขราภิธานศรับท์ Dictionary of the Siamese Language by D.B. Bradley (1873) (2416) กล่าวไว้ว่า

> อังกฤษ, คือทองอังกริด, เมืองอังกฤษ, แต่งตัวเป็นอังกฤษนั้น.

สัพะ พะจะนะ พาสา ไท Dictionarium Linguae Thai by Auctore D.J.B. Pallegoix (1896) (2439) เขียนคำนี้เป็น 2 แบบ ดังนี้

อังกริษ	Englishmen
เมืองอังกริษ	England

ฝาหรั่งอังกริษ	Europeans
ทองอังกฤษ	Tinsel

ศริพจน์ภาษาไทย์ พจนานุกรมไทย-ฝรั่งเศส-อังกฤษ ฉบับ Bishop J. L. Vey (1896) (2439) ฉบับจัดพิมพ์พิเศษสำหรับคณะอนุกรรมการชำระกฎหมายตราสามดวง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 2545 ก็เขียนคำนี้ 2 รูปแบบ ดังนี้

อังกฤษ	Englishmen
เมืองอังกฤษ	England
ทองอังกฤศ	Tinsel

จะเห็นได้ว่ามีเขียนกันเป็นหลายอย่าง คือ **อังกฤษ, อังกริด, อังกริษ,** และ**อังกฤศ** แต่ในที่สุดคำว่า **อังกฤษ** ก็ได้รับเลือกให้ใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ

ปัญหาที่น่าพิจารณาต่อไปก็คือ ทำไม **ฤ** เสียง **ริ** จึงเข้ามาแทนที่ **ลิ** หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ **ร เรือ** เข้ามาแทนที่ **ล ลิง** ได้อย่างไร

พจนานุกรม HOBSON-JOBSON ของ Col. Henry Yule และ A.C. Burnell ซึ่งเป็นพจนานุกรมที่รวบรวมคำยืมจากอินเดียที่เข้ามาสู่ภาษาอังกฤษ จัดพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อ ปี ค.ศ. 1886 (พ.ศ. 2429) มีคำว่า English-bazar ซึ่งมาจากคำว่า Angrezabad หมายถึง "English-town"

ภาษาฮินดีเรียก English ว่า Angrezi ออกเสียงใกล้เคียงกับ "อังเกรจี" หรือ "อังเกรจ" หรือ "อังกริจ" ตัว z ออกเสียงกึ่ง ๆ ระหว่าง จ กับ ซ

คำว่า **อังกฤษ** ของเราจึงน่าจะดัดแปลงมาจากภาษาฮินดีที่ใช้เรียกคำว่า English นั่นเอง การใช้ ฤ แทน ร เรือ เป็นการสร้างคำให้มีลักษณะงดงาม ส่วน z นั้นก็ถอดมาเป็น ษ ฤาษี แต่ออกเสียงแบบไทยเป็นแม่กด และการที่คำว่า **อังกฤษ** ปรากฏอยู่ในอักขราภิธานศรับท์ Dictionary of the Siamese Language by D.B. Bradley ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2416 ก่อนพจนานุกรม HOBSON-JOBSON ของ Col. Henry Yule และ A.C. Burnell ถึง 13 ปี

นั้นก็อาจจะเป็นไปได้ว่า มีการดัดแปลงตามแบบภาษาฮินดีมาก่อนจนเป็นที่ยอมรับกันแล้ว จึงได้เก็บคำนี้ไว้ในพจนานุกรม ส่วนในภาษาลาวนั้น ในปัจจุบันใช้ว่า **อังกิด**

3. การตั้งศัพท์

จากการค้นหาที่มาของคำว่า **อังกฤษ** ในข้อ 2 น่าจะสันนิษฐานได้ว่า คำว่า **อังกฤษ** เป็นคำไทยที่เราตั้งขึ้นเพื่อใช้เรียกประเทศและพลเมืองของประเทศหนึ่งในยุโรป เป็นคำในทำนองเดียวกันกับคำว่า **ลอนดอน** และ **ปารีส** (อ่านว่า ปารีด) ซึ่งเป็นคำไทยที่เราใช้เรียกเมืองหลวงสองเมืองในยุโรป และอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคำในทำนองเดียวกันกับ **จีน เกาหลี** และ **ญี่ปุ่น** ที่เราตั้งขึ้นเพื่อใช้เรียกชื่อประเทศในเอเชียอีก 3 ประเทศ คำเหล่านี้มิใช่การ**ทับศัพท์** แต่อาจจะได้เรียกได้ว่าเป็นการ**ตั้งศัพท์**ขึ้นใหม่เพื่อใช้ในภาษาไทย

เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างการทับศัพท์กับการตั้งศัพท์ ขอให้เปรียบเทียบคำต่าง ๆ ที่ใช้แทนคำว่า English ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4

คำว่า **อํกฺลิฑ** กับ **เองแคลน** น่าจะใกล้เคียงกับการทับศัพท์ในสมัยปัจจุบัน

ส่วน **อังกฤษ อังกริด อังกริษ** และ **อังกฤศ** เป็นการตั้งศัพท์ แล้วมาลงตัวที่ **อังกฤษ**

ในขณะที่ไทยตั้งศัพท์ **อังกฤษ** ขึ้นแทนคำว่า "English" แต่เจ้าของภาษากลับมิได้ใช้คำนี้

คำภีร์สรรพพจนานุโยค แสมูเอ็ล์ เจ. สมิท A Comprehensive Anglo-Siamese Dictionary by Samuel J. Smith (พิมพ์ครั้งที่ 2) 2542 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นพจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ฉบับแรกในสมัยรัชกาลที่ 4 ปรากฏข้อความดังนี้ (ตัวสะกดตามแบบเดิม)

England, n. อิงแคลนด์, ประเทศพวกอิงคลิซ์.

English, a อิงคลิซ์, สำหรับประเทศฤๅคนประเทศอิงแคลนด์. n. ชาวประเทศอิงแคลนด์; ภาษาอิงคลิซ์ฤๅประเทศอิงแคลนด์, แลวงษ์วาณเขาในประเทศอินเดีย อะเม็ริกะ แลประเทศอื่น.

สมิท มิได้ใช้คำว่า **อังกฤษ** หรือ **เองแคลน** แบบคนไทย แต่เขาใช้คำว่า **อิงแคลนด์** กับ **อิงคลิซ์** เครื่องหมายที่กำกับ ด เด็ก กับ ซ โซ่ อยู่นั้น ไม่ใช่เครื่องหมาย**ทัณฑฆาต** (์) แต่เป็นเครื่องหมาย **ยามักการ** (๎)

สมิท หรือที่คนไทยรู้จักในนามว่าหมอสมิท ได้เข้ามารับราชการในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะเลขานุการส่วนพระองค์จนเสด็จสวรรคต จากนั้นเขาจึงได้ออกมาตั้งโรงพิมพ์ขึ้นที่บางคอแหลม แล้วได้พิมพ์หนังสือขายจนร่ำรวย พจนานุกรมชุดนี้มีอยู่ด้วยกัน 5 เล่ม เล่มแรกพิมพ์เมื่อ ร.ศ. 119 (พ.ศ. 2443) ส่วนเล่มสุดท้ายพิมพ์เมื่อ ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451)

การใช้เครื่องหมายยามักการของหมอสมิทนั้นมีจุดประสงค์ที่แน่นอน มิใช่นำมาใช้แทนเครื่องหมายทัณฑฆาต และยังสะท้อนให้เห็นวิธีการสอนภาษาอังกฤษให้แก่คนไทยในสมัยนั้นอีกด้วย

4. การใช้ยามักการกับคำจากภาษาอังกฤษ

พจนานุกรมของหมอสมิทได้แสดงให้เห็นวิธีสอนภาษาอังกฤษให้แก่คนไทยในสมัยนั้น ซึ่งน่าจะเรียกได้ว่าถูกวิธี ดังข้อความที่ปรากฏในคำนำดังนี้ (ตัวสะกดตามเดิม)

> คำนำ
>
> อนึ่งอย่าลืมว่าในภาษาอิงคลิซ์พยัญชนะทุกตัวนั้น เมื่อใช้เป็นตัวสกดจำต้องออกเสียงพยัญชนะนั้นเองในข้อนี้ผิดกันกับวิธีอักขะระสยามด้วยว่าในภาษาสยามใช้พยัญชนะสกดจำเพาะแต่ ก, ง, ต, น, ม, ป, ห้าเสียงนี้เมื่อใช้พยัญชนะอื่นเป็นตัวสกด จำต้องตกอยู่ในเสียงสกดหกแม่นี้.
>
> ในดิกเชอนเอรีฉบับนี้ เมื่อมีพยัญชนะสองตัวเป็นตัวสกด แลต้องออกเสียงสกดทั้งสองตัวนั้นมักใช้หมายยำมการดั่งนี้ ๎ พยัญชนะตัวไหนมีหมายยำมการดั่งนี้แล้วต้องให้สำเนียงพยัญชนะนั้นออกชัดห้ามมิให้เสียงสระติจ แลมิให้อ่านเปนสำเนียงสองระยะ เช่น land แลนด์ เปนคำเสียงระยะเดียว อย่าอ่านว่า (แล นด) เปนอันขาดทีเดียว.

> อนึ่งในอักขระอิงคลิซ์ อักษรสูงอักษรต่ำแลเสียงเอกเสียงโทไม่มี ต้องอ่านทุกตัวเปนสำเนียงอย่างอักษรกลางทั้งสิ้น.
>
> (แสมูเอ็ล์ เจ. สมิท, 2542: III)

กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ หมอสมิทสอนว่า ตัวสะกดในคำภาษาอังกฤษนั้นต้องออกเสียงด้วย ถ้ามีตัวสะกดหลายตัวก็ต้องออกเสียงทุกตัว ไม่เหมือนกับภาษาไทยที่มีตัวสะกดเพียงเสียงเดียว และไม่ออกเสียง

หมอสมิทแก้ปัญหานี้ด้วยการนำเครื่องหมายยามักการ (ยำมการ) มากำกับเหนือพยัญชนะตัวสะกดที่ต้องออกเสียงด้วย ดังในคำว่า **land แลนด์** ซึ่งมี น หนู เป็นตัวสะกด ส่วน ด เด็ก นั้นก็ต้องออกเสียงด้วย

การใช้เครื่องหมายยามักการทำหน้าที่นี้ถือว่าผิดจากกฎเกณฑ์เดิมที่เคยใช้กันมา เพราะในภาษาไทยและบาลีนั้น ยามักการมีหน้าที่เพียงประการเดียวคือ "บังคับให้อ่านพยัญชนะควบ"

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กล่าวไว้ว่า

> **ยามักการ** น. ชื่อเครื่องหมายบังคับให้อ่านพยัญชนะควบ มีรูปดังนี้ " ์" ใช้ในหนังสือบาลีรุ่นเก่า เช่น กต์วา ทิส์วา ในปัจจุบันใช้เครื่องหมายพินทุแทนเป็น กตฺวา ทิสฺวา
>
> (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 904)

ทั้งนี้เพราะ "ยามักการ" มาจากคำว่า "ยมก" ซึ่งแปลว่า "คู่" กับ "การ" ซึ่งแปลว่า "เสียง" รวมความได้ว่า "เสียงคู่" หรือ "การมีเสียงคู่"

อย่างไรก็ตาม **พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์** ก็มีพระดำริว่า

> "ในการยืมคำจากต่างประเทศนั้น ในสมัยนี้ มักจะนิยมใช้ศัพท์ให้ตรงกับอักขรวิธีในภาษาเดิม แม้จะอ่านออกหรือไม่ก็ตาม เพราะฉะนั้นดูไม่ค่อยจะนิยมใช้ไม้ทัณฑฆาตการันต์ ของไทยเราดูนิยมใช้พินทุ์จุดข้างล่างแทน ซึ่งที่แท้ ถ้าจะใช้ควรจะใช้แทน ์ ซึ่งเป็นเครื่องหมายให้ออกเสียงพยัญชนะ โดยไม่มีเสียงสระประกอบ..."
>
> (นราธิปพงศ์ประพันธ์, 2534: 88)

แสดงว่าทรงเห็นด้วยที่จะให้ใช้เครื่องหมายยามักการกำกับพยัญชนะที่ยังออกเสียงได้ โดยไม่ใช้เครื่องหมายทัณฑฆาตหรือจุดใต้พยัญชนะ

แนวคิดการใช้เครื่องหมายยามักการกำกับพยัญชนะที่ยังออกเสียงได้แทนทัณฑฆาตนี้หากนำกลับมาใช้ก็อาจจะเป็นคุณูปการต่อการอ่านคำทับศัพท์ในปัจจุบันนี้ก็ได้ เพราะในสมัยปัจจุบันนี้คนไทยได้ยินเสียงภาษาอังกฤษอยู่เสมอ จึงได้สังเกตเห็นว่าการใช้เครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับนั้นอาจจะไม่เหมาะสม เพราะเสียงนั้นมิได้ถูกฆ่า ดังในคำทับศัพท์ (คำยืม) จากภาษาบาลี เช่น "หงส์" แต่ยังคงออกเสียงได้นิดหนึ่ง ดังในคำว่า "เกมส์" หากเราสามารถเขียนได้ว่า "เกมส์" เราก็จะออกเสียง "ส" ได้นิดหนึ่ง เช่นเดียวกับคำว่า "แลนด์" ของหมอสมิท

ในปัจจุบันนี้ไม่มีทั้งเครื่องหมายพินทุ (.) และยามักการ (์) อยู่บนแผงแป้นอักขระ (keyboard) ของคอมพิวเตอร์ อันที่จริงแม้แต่แป้นพิมพ์ของเครื่องพิมพ์ดีดในสมัยก่อนก็ไม่มีเครื่องหมายนี้ ในปัจจุบันนี้เมื่อต้องการใช้อักขระทั้งสองนี้ก็ต้องใช้วิธีแทรก (insert) สัญลักษณ์ หรือสร้างรหัสคำสั่งแมโคร (macro code) ขึ้นมาใช้เอง แต่ในอนาคตอาจจะมีการใช้ระบบที่ทำให้สามารถป้อนอักขระทั้งสองนี้ได้โดยตรง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ใช้เครื่องหมายพินทุเป็นเครื่องหมายบอกวิธีอ่าน ดังปรากฏคำชี้แจงดังนี้

> คำอ่านที่มีเครื่องหมายพินทุจุดไว้ข้างใต้ตัวอักษร มีความหมาย ดังนี้
> ก. ตัวอักษรนั้นเป็นอักษรนำและไม่อ่านออกเสียง ได้แก่ ตัว ห ใช้พินทุจุดไว้ข้างใต้ตัว ห เพื่อไม่ให้อ่านเป็นอย่างอื่นซึ่งมีความหมายต่างกัน เช่น เหลา [เหฺลา] เหย [เหฺย] แหงน [แหฺงน]
> ข. ตัวอักษรนั้นเป็นอักษรควบกล้ำ ซึ่งในภาษาไทยมี 3 ตัว คือ ร ล ว ใช้พินทุจุดใต้พยัญชนะตัวหน้า เพื่อให้อ่านพยัญชนะตัวหน้า 2 ตัวควบกัน เช่น ไพร [ไพฺร] ปลอบ [ปฺลอบ] กว่า [กฺว่า]
>
> (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: (8))

นอกจากนี้แล้ว เครื่องหมายพินทุยังปรากฏอยู่ในเรื่องประวัติของคำด้วย เพื่อบอกที่มา เช่น ธมฺม (บาลี) ธรฺม (สันสกฤต) ไทยใช้ว่า "ธรรม" ในที่นี้เครื่องหมายพินทุที่กำกับอยู่ข้างใต้ตัวพยัญชนะเป็นเครื่องบอกให้ทราบว่าพยัญชนะตัวนั้นไม่มีสระตามมา เพื่อให้เห็นได้ชัดว่าคำทั้งสองนี้ออกเสียงอย่างไร จะขอใช้อักษรโรมันเป็นตัวแทนดังนี้คือ ธมฺม (dhamma) กับ ธรฺม (dharma)

เมื่อไทยยืมคำนี้มาใช้ก็ได้ดัดแปลงทั้งรูปการเขียนและการออกเสียงเพื่อให้เข้ากับระบบของภาษาไทย โดยใช้ ร หัน แทน รฺ ให้ออกเสียงเป็นเสียงอะ แล้วให้ ม เป็นตัวสะกด คำนี้จึงออกเสียงว่า [ทัม] (สระอะ + ม, เปลี่ยนรูปวิสรรชนีย์เป็นไม้หันอากาศ)

ถึงแม้ว่าผู้ใช้ภาษาทั่วไปอาจจะไม่รู้จักทั้งพินทุและยามักการ แต่พินทุก็ยังมีสถานภาพที่ดีกว่า นั่นคือยังใช้เป็นเครื่องหมายบอกเสียงอ่านอยู่ในพจนานุกรม

ยามักการถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้ง ๆ ที่เคยทำหน้าที่บอกเสียงควบกล้ำเคียงคู่มากับพินทุ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พ์ราห์มณา อันว่าวิสุทธิพราหมณทั้งหลายนั้น
(สวดมนต์แปล ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ
พิมพ์ครั้งที่ 2 ร.ศ. 128 หน้า 30)
อิเม ท์วัต์ตึสาการ อันว่าอาการทั้งหลาย 32 นี้
(สวดมนต์แปล ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ
พิมพ์ครั้งที่ 2 ร.ศ. 128 หน้า 97)

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2533: 52)

5. การกลับมาของยามักการ

มีผู้เสนอว่า ให้ขยายเกณฑ์การใช้เครื่องหมายทัณฑฆาตออกเป็นเป็น 2 อย่าง คือ ถ้าคำนั้นเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีสันสกฤตไม่ต้องออกเสียง แต่ถ้ายืมมาจากภาษาอังกฤษให้ออกเสียงได้นิดหนึ่ง

กฎเกณฑ์เช่นนี้อาจจะทำให้การอ่านภาษาไทยยุ่งยากขึ้นไปอีก เพราะต้องจำให้ได้ว่าคำที่จะอ่านนั้นมาจากภาษาอะไร ซึ่งมิใช่วิสัยของผู้ใช้ภาษาทั่วไป

คำบางคำไม่มีเครื่องหมายใด ๆ กำกับเลยก็ยังออกเสียงไม่เหมือนกัน หากผู้ใช้ภาษาจำได้ว่ายืมมาจากภาษาใด เช่น “นุช” กับ “บุช” ในปัจจุบันนี้คำว่า “นุช” ออกเสียงเป็น “นุด” แต่คำว่า “บุช” มักจะมีการออกเสียงข้างท้ายเล็กน้อย เพราะผู้ใช้ภาษาทราบว่ามาจากคำว่า “**Bush**”

เครื่องหมายยามักการจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะ “เกมส์” ออกเสียงต่างจาก “หงส์” และ “นุช” ออกเสียงต่างจาก “บุช์”

ท่านผู้รู้หลายท่านลงความเห็นว่าการจะนำยามักการกลับมาใช้นั้นคงเป็นเรื่องยาก เพราะนอกจากยามักการจะหายไปนาน จนผู้ใช้ภาษาปัจจุบันแทบจะไม่รู้จักแล้ว ก็ยังไม่สามารถจะพิมพ์ได้ด้วย ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ในอดีตนิตยสาร *สตรีสาร* เคยใช้เครื่องหมายยามักการเพื่อกำกับเสียงควบกล้ำ เช่น Gladys เขียนเป็น “แก็ลดีส” โดยใช้เครื่องหมายยามักการกำกับพยัญชนะตัวแรกของเสียงควบกล้ำ ป้องกันไม่ให้อ่านคำนี้ว่า [แกนดีด] หากเขียนให้เต็มที่เป็น “แก็ลดีส์” คำนี้ก็จะออกได้ทั้งเสียงควบกล้ำและเสียง ส เสือ ข้างท้าย

อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่สำนักพิมพ์บางแห่งในปัจจุบันนี้ได้พยายามนำยามักการกลับมาใช้อีก ดังที่ปรากฏในงานแปลเรื่อง *ฉันกับฟ้าปล้าเตโร่* ของ **สถาพร ทิพยศักดิ์** เรื่อง *ไหม* ของ **งามพรรณ เวชชาชีวะ** และในอีกหลาย ๆ เรื่อง

มีคำชี้แจงจากสำนักพิมพ์ว่า “ได้นำเครื่องหมายยามักการมาใช้เพื่อกำหนดการออกเสียงครึ่งเสียง โดยเฉพาะคำที่ถ่ายเสียงจากภาษาต่างประเทศ” ซึ่งออกเสียงเช่นนั้น ดังในคำว่า แอร์เว ฌองกูร์, โฟลแบร์, แบร์เบ็ก, แปร์โน, แวร์เดิง, เมตซ์, มาดามบลองช์, ปาสเตอร์, เซ็นต์ปีเตอร์ส์เบิร์ก, ชาร์ดอนเน

นอกจากนี้ **สว่างวัน ไตรเจริญวิวัฒน์** ผู้แปลเรื่อง *ดอนกิโฆเต้แห่งลามันช่า ขุนนางต่ำศักดิ์นักฝัน* จากภาษาสเปน ก็ใช้เครื่องหมายยามักการโดยให้คำอธิบายไว้ว่า

> ผู้เขียนใส่เครื่องหมาย “ ์“ เพื่อออกเสียงนั้น ๆ เช่น เซร์บันเตส ต้องรัวลิ้น พยัญชนะ “ร” เล็กน้อย
>
> (สว่างวัน ไตรเจริญวิวัฒน์, 2548: 1)

6. บทสรุป

บทความนี้ชี้ให้เห็นที่มาของการเขียนคำ English ว่า “อังกฤษ” และชี้ให้เห็นประโยชน์ของการใช้เครื่องหมายยามักการ (์) ซึ่งช่วยกำกับพยัญชนะที่ยัง

ออกเสียงได้นิดหนึ่ง อันต่างจากเครื่องหมายทัณฑฆาต (์) ซึ่งตามหลักควรจะฆ่าเสียงทั้งหมด มิใช่ฆ่าบ้างไม่ฆ่าบ้างดังในปัจจุบันนี้ ถึงแม้ว่าเครื่องหมายยามักการจะไม่ปรากฏอยู่บนแผงแป้นอักขระ แต่ก็สามารถจะนำมาใช้ได้ด้วยวิธีแทรกสัญลักษณ์ หรือสร้างรหัสคำสั่งแมโครขึ้นมาใช้เอง แต่ในอนาคตอาจจะมีการใช้ระบบที่ทำให้สามารถป้อนอักขระทั้งสองนี้ได้โดยตรง

บรรณานุกรม

งามพรรณ เวชชาชีวะ. (2547). *ไหม.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ. แปลจาก Baricco, A. (1996). *Seta*

นริศรานุวัติวงศ์, เจ้าฟ้ากรมพระยา และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2534). *สาส์นสมเด็จ* เล่ม 3 พ.ศ. 2475. พิมพ์ฉลองพระชนมายุ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครบ 3 รอบ. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.

นราธิปพงศ์ประพันธ์, พลตรี พระเจ้าวงวงศ์เธอ กรมหมื่น. (2534). *พระอัจฉริยลักษณ์ด้านภาษาศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ชอง-บาติสต์ ปัลเลอกัวซ์ (Pallegoix). (2542). *สัพะ พะจะนะ พาสาไท.* สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2533). *หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ หลักเกณฑ์การเว้นวรรค หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ* (แก้ไขเพิ่มเติม) (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: เพื่อนพิมพ์.

_____ (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.

วัลยา วิมุกตะลพ. (2513). *การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ สำนวน และลำดับของคำในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์.* วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจ. แอล. เวย์ (J. L. Vey). (2545). *ศริพจน์ภาษาไทย์.* คณะอนุกรรมการชำระกฎหมายตราสามดวง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สถาพร ทิพยศักดิ์. (2547). *ฉันกับฟ้า ปล๊าเตโร่.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ. แปลจาก Ramón, Jiménez, J. *Platero Y Yo.*

สว่างวัน ไตรเจริญวิวัฒน์. (2548). แก่นแท้และสาระของนวนิยายเรื่องดอนกิโฆเต้แห่งลามันช่า. *วารสารรามคำแหง* 25(1-2): 1-17.

แสมูเอ็ล์ เจ. สมิท. (2542). *คำภีร์สรรพพจนานุโยค A Comprehensive Anglo-Siamese Dictionary by Samuel J. Smith* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bradley, D. (2514). *อักขราภิธานศรับท์ Dictionary of the Siamese Language 1873.* กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.

Yule, H., Burnell, A. C. and Crooke, W. (1903). *Hobson-Jobson: A glossary of colloquial Anglo-Indian words and phrases, and of kindred terms, etymological, historical, geographical and discursive.* London: J. Murray.